

แนวทางการดำเนินกิจกรรม “การเยี่ยมเสริมพลัง”

๑. หลักการและเหตุผล

กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิ โดยใช้กระบวนการขับเคลื่อนด้วย “ระบบสุขภาพระดับอำเภอ (District Health System: DHS)” ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นการบริหารจัดการด้านสุขภาพระดับอำเภอร่วมกันจากทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาสุขภาพชุมชนให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตามองค์ประกอบ UCARE และ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบันได้มีกระบวนการสร้างความภาคภูมิใจของผู้ร่วมงานทุกภาคส่วน คือ DHS-PCA เพื่อมุ่งหวังให้พื้นที่เกิดการเรียนรู้และเติบโต (Learning & Growth) ซึ่งเป็นกระบวนการประเมินผลด้วยวิธีเสริมพลัง เน้นการเยี่ยมสำรวจด้วยการดูแล (Caring) และให้คุณค่า (Appreciation) ตามองค์ประกอบ UCCARE กับพื้นที่นั้น

การนิเทศพื้นที่ด้วยหลักการเสริมพลังนี้ จึงมุ่งเน้นให้ผู้เยี่ยมเข้าไปสร้างความเข้าใจในบริบทของพื้นที่ในสิ่งที่เขาเป็นอยู่ ไม่ด่วนตัดสิน สามารถเข้าถึงชุมชนได้ในแต่ละกระบวนการ ทำให้พื้นที่รู้สึกสบายใจ ไว้วางใจ และมั่นใจในทีมเยี่ยมที่จะสามารถเกื้อกูลให้บุคลากรสาธารณสุข ผู้เกี่ยวข้องและพื้นที่ได้รับการพัฒนา เกิดการเรียนรู้และเติบโตด้วยตนเองตามสภาพแวดล้อมและบริบทที่แตกต่างกัน ซึ่งการพัฒนาถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการ “การสร้างคน” ผู้เยี่ยมเสริมพลังจึงควรมีเทคนิคในการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยคำนึงถึงบริบทและทรัพยากรที่มีอยู่ อันจะส่งผลให้ผู้รับการเยี่ยมเสริมพลังได้รับการพัฒนาและก้าวต่อไปได้ด้วยตนเองและพื้นที่เป็นสำคัญ

ด้วยหลักการดังกล่าวข้างต้นถือเป็นหัวใจของการนิเทศพื้นที่ที่ช่วยเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงาน สำนักบริหารการสาธารณสุขจึงได้สนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินกิจกรรมการเยี่ยมเสริมพลัง อันจะส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดขวัญกำลังใจ รู้สึกภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเองต่อการทำงาน ตลอดจนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อันจะนำไปสู่การพัฒนางานระบบบริการปฐมภูมิที่มีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานระบบสุขภาพระดับอำเภอ ผู้เกี่ยวข้อง และทีมผู้เยี่ยมเสริมพลังเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในช่วงการเยี่ยมเสริมพลัง
- ๒.๒ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานมองเห็นคุณค่าของการทำงานปฐมภูมิ มีขวัญกำลังใจ และปฏิบัติงานอย่างมีความสุข
- ๒.๓ เพื่อบูรณาการ “การนิเทศงานด้วยรูปแบบการเยี่ยมเสริมพลัง” และการตรวจราชการให้มีความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงกับนโยบายกระทรวงสาธารณสุข

๓. เป้าหมาย

จังหวัดละ ๑ อำเภอ หรือ มากกว่า พิจารณาตามความเหมาะสมของพื้นที่

๔. ขั้นตอน

- ๔.๑ สำนักบริหารการสาธารณสุข จัดทำแนวทางการเยี่ยมเสริมพลัง
- ๔.๒ การประสานงานแจ้งเขตสุขภาพ ๑๒ แห่ง
- ๔.๓ การดำเนินการของเขตสุขภาพ ๑๒ แห่ง ประกอบด้วย
 - ๔.๓.๑ แต่งตั้งคณะทำงานเยี่ยมเสริมพลัง (DHS-PCA) ประกอบด้วยทุกภาคส่วน ได้แก่

หน่วยงานสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และ ตัวแทนภาคประชาชน

๔.๓.๒ เขตสุขภาพจัดทำแผนการเยี่ยมเสริมพลัง ดังตัวอย่างในข้อที่ ๑๓

๔.๓.๓ เขตสุขภาพแจ้งแผนการเยี่ยมเสริมพลังให้พื้นที่รับทราบก่อนลงเยี่ยมตามกำหนดการอย่างน้อย ๒ - ๓ สัปดาห์ พร้อมสำเนาแผนการเยี่ยมเสริมพลังหรือแผนที่มีการเปลี่ยนแปลง ส่งไปยังสำนักบริหารการสาธารณสุข ทาง E-mail: kaonaina@gmail.com

๔.๓.๔ กำหนดการเยี่ยมเสริมพลังในแต่ละครั้ง จำนวน ๑ - ๒ วัน เขตสุขภาพพิจารณาตามความเหมาะสม ดังตัวอย่างในข้อที่ ๑๒ ประเด็นหลัก ประกอบด้วย การรับฟังบรรยายสรุปจากทีมผู้บริหารระดับอำเภอ การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในทีมเครือข่ายสุขภาพระดับอำเภอ ลงพื้นที่เยี่ยมโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล (รพ.สต.) อย่างน้อย ๑ - ๒ แห่ง รวมทั้งติดตามการดำเนินงานทีมหมอครอบครัว เป็นต้น

๔.๓.๕ สรุปผลการเยี่ยมตามองค์ประกอบ UCCARE เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน ชื่นชม และให้ข้อเสนอแนะตามประเด็นการประเมิน ให้เครือข่ายสุขภาพอำเภอรับทราบ รวมทั้งเสนอให้ผู้ตรวจราชการของเขตสุขภาพรับทราบต่อไป

๔.๓.๖ เขตสุขภาพรวบรวมข้อสรุปผลการเยี่ยมเสริมพลัง ในข้อ ๔.๓.๕ ของแต่ละแห่ง พร้อมรายงานตามแบบฟอร์มในข้อ ๑๔ ส่งสำนักบริหารการสาธารณสุข ภายในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙

๔.๔ การกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนการเยี่ยมเสริมพลัง โดย เขตสุขภาพ

๔.๕ การประเมินผล สรุป และวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน โดยสำนักบริหารการสาธารณสุข

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ระหว่างเดือนมกราคม - กันยายน ๒๕๕๙

กิจกรรม/ขั้นตอน	กลุ่มเป้าหมาย	งบ ประมาณ (บาท)	ระยะเวลาดำเนินการ								
	หน่วย		ม.ค. .๕๙	ก.พ. .๕๙	มี.ค. .๕๙	เม.ย. .๕๙	พ.ค. .๕๙	มิ.ย. .๕๙	ก.ค. .๕๙	ส.ค. .๕๙	ก.ย. .๕๙
๕.๑ การเตรียมการ	สปรส./ ๑ ครั้ง	-	↔								
๕.๒ การประสานงาน แจ้งพื้นที่	เขต สุขภาพ	-	↔	↔							
๕.๓ การดำเนินการ ของพื้นที่	จังหวัดละ ๑ อำเภอ	๑๐๐,๐๐๐ บาท ต่อ เขตสุขภาพ			↔	↔	↔	↔	↔		
๕.๔ การกำกับติดตาม การดำเนินงาน	เขต สุขภาพ	-			↔	↔	↔	↔	↔	↔	
๕.๕ การประเมินผล สรุปและวิเคราะห์ การดำเนินงาน	สปรส./ เขต สุขภาพ	-				↔	↔	↔	↔	↔	↔

๖. งบประมาณ

งบประมาณสำนักบริหารการสาธารณสุข สนับสนุน ๑๒ เขตสุขภาพ ๑ ละ ๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

รวมทั้งสิ้น จำนวน ๑,๒๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท (หนึ่งล้านสองแสนบาทถ้วน)

๗. ผลผลิต

๗.๑ ผู้ปฏิบัติงานระบบสุขภาพระดับอำเภอ และผู้เยี่ยมได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในการหว่างการเยี่ยมเสริมพลัง ต่างเห็นคุณค่าการทำงานปฐมภูมิร่วมกัน ผู้ปฏิบัติงานมีกำลังใจ และมีความสุขในการปฏิบัติงาน

๗.๒ เขตสุขภาพได้บูรณาการการนิเทศงานด้วยรูปแบบการเยี่ยมเสริมพลังในการพัฒนาระบบบริการปฐมภูมิเข้ากับการตรวจราชการ และมี “แนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานปฐมภูมิโดยการขับเคลื่อนด้วยระบบสุขภาพระดับอำเภออันแตกต่างหลากหลายตามบริบทของพื้นที่ ๑๒ เขตสุขภาพ”

๘. ตัวชี้วัด

เขตสุขภาพมี “แนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานปฐมภูมิโดยการขับเคลื่อนด้วยระบบสุขภาพระดับอำเภอ” ที่เกิดจากความคิดเห็นของทุกภาคส่วนอันแตกต่างหลากหลายตามบริบทของพื้นที่ ๑๒ เขตสุขภาพ พร้อมแนบแบบฟอร์มรายงานการเยี่ยมเสริมพลัง ดังข้อ ๑๔

๙. เกณฑ์การดำเนินงานกิจกรรม

ระยะเวลา	กิจกรรม/ขั้นตอน	หลักฐานความสำเร็จ	ผู้รับผิดชอบ
มกราคม ๒๕๕๙	๕.๑ เตรียมการจัดทำแนวทางดำเนินการกิจกรรม	แนวทางการเยี่ยมเสริมพลัง	สำนักบริหารการสาธารณสุข
มกราคม - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙	๕.๒ การประสานงานแจ้งพื้นที่	หนังสือแจ้งเขตสุขภาพผ่านผู้ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข	สำนักบริหารการสาธารณสุข
กุมภาพันธ์ - กรกฎาคม ๒๕๕๙	๕.๓ การดำเนินการของพื้นที่	แผนการลงเยี่ยมเสริมพลัง	เขตสุขภาพ
มีนาคม - สิงหาคม ๒๕๕๙	๕.๔ การกำกับติดตามการดำเนินงาน	ติดตามแผนการเยี่ยม ผลการเยี่ยมเสริมพลังตามองค์ประกอบ UCCARE และการบันทึกตามแบบฟอร์มการรายงานผลการเยี่ยมเสริมพลัง ในข้อ ๑๔	เขตสุขภาพ
เมษายน - กันยายน ๒๕๕๙	๕.๕ การประเมินผลสรุป และ วิเคราะห์การดำเนินงาน	สรุปแนวทางหรือรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานปฐมภูมิโดยการขับเคลื่อนด้วยระบบสุขภาพระดับอำเภอเขตสุขภาพละ ๑ ชุด (จำนวน ๓-๕ หน้า) รวมทั้งหมด ๑๒ ชุด	เขตสุขภาพ ส่งภายในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙

๑๐. หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ทีมพัฒนาสุขภาพระดับอำเภอของแต่ละอำเภอได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้
๒. ผู้ปฏิบัติงานสุขภาพระดับอำเภอ และผู้เกี่ยวข้องมีแรงบันดาลใจและความเข้าใจในการทำงาน พัฒนาระบบบริการปฐมภูมิและสุขภาพอำเภอ
๓. มีข้อมูลสนับสนุนการตรวจราชการตามตัวชี้วัดผลสำเร็จของงาน (Key Performance Indicators : KPI) DHS (ร้อยละของอำเภอที่มี District Health System (DHS) ที่เชื่อมโยงระบบบริการปฐมภูมิกับชุมชนและท้องถิ่นอย่างมีคุณภาพ)

๑๒. ตัวอย่างกำหนดการ มี ๒ รูปแบบ

รูปแบบที่ ๑ จำนวน ๑ วัน ตัวอย่างกำหนดการ ได้แก่

๐๙.๐๐-๐๙.๓๐ น. ฟังบรรยายสรุปภาพรวมการพัฒนาเครือข่ายสุขภาพ
อำเภอ / ระดับจังหวัด

๐๙.๓๐ -๑๒.๐๐ น. - ฟังบรรยายการดำเนินงานเครือข่ายสุขภาพอำเภอที่เป็น
ตัวอย่างของจังหวัด ๆ ละ ๑-๒ แห่ง (แล้วแต่จังหวัดพิจารณาเลือกพื้นที่เป็นตัวแทนนำเสนอ)

- เปิดเวทีให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างอำเภอ

ซักถามข้อมูลปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะต่างๆ หรือสิ่งที่ต้องการให้เขต/จังหวัด สนับสนุนให้ความช่วยเหลือ

๑๒.๐๐ -๑๓.๐๐ น. - รับประทานอาหารกลางวัน

๑๓.๐๐ -๑๕.๓๐ น. - แบ่งทีมออกเป็น ๒ ทีม โดยแต่ละทีม แบ่งออกเป็น ๓
กลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูล ได้แก่

ทีมที่ ๑ เก็บข้อมูลในโรงพยาบาล (มี ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ให้บริการ และ
เยี่ยมประชาชน)

กลุ่มที่ ๑: ผู้บริหาร CUP (คุยกับผู้บริหาร CUP แกนนำ CUP)

กลุ่มที่ ๒: ผู้ให้บริการ (คุยกับหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้องในส่วนต่างๆของ
โรงพยาบาล) และ คุยกับผู้ป่วย และญาติที่มาใช้บริการและสังเกตการให้บริการ (ไม่เป็นทางการ)

กลุ่มที่ ๓: เยี่ยมประชาชน (ลงชุมชนรอบๆ โรงพยาบาล หรือ PCU ของ
โรงพยาบาล)

ทีมที่ ๒ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลใน รพ.สต. (มี ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และ
เยี่ยมประชาชน)

กลุ่มที่ ๑: ผู้บริหาร พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ รพ.สต.

กลุ่มที่ ๒: ผู้นำชุมชน พูดคุยกับผู้นำชุมชน / ท้องถิ่น / ทีม อสม.

กลุ่มที่ ๓: เยี่ยมประชาชน (พูดคุยกับชาวบ้าน ,ผู้ป่วย, ญาติ, พระ โรงเรียน
แบบไม่เป็นทางการ)

๑๕.๓๐ - ๑๖.๓๐ น. สรุปข้อมูลที่ได้จากการเก็บของทั้ง ๓ กลุ่มในแต่ละทีม

พร้อมเตรียมข้อมูลสะท้อนให้เครือข่ายระบบสุขภาพระดับอำเภอรับทราบผลการเยี่ยมเสริมพลัง โดย หัวหน้าทีมเยี่ยมเสริมพลัง

๑๖.๓๐ – ๑๗.๐๐ น. สรุบทบทเรียนและต่อยอดการขับเคลื่อนให้กับเครือข่ายระบบสุขภาพระดับอำเภอ โดย หัวหน้าทีมหรือตัวแทนทีมเยี่ยมเสริมพลัง
ประมาณ ๑๗.๐๐ น. เดินทางกลับ

รูปแบบที่ ๒ จำนวน ๒ วัน ตัวอย่างกำหนดการ ได้แก่

วันที่ ๑ ของการเยี่ยมเสริมพลัง

ณ พื้นที่ของโรงพยาบาลหรือสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ

๐๘.๐๐–๐๘.๓๐ น. บรรยายภาพรวมของการดำเนินงานเครือข่ายระบบสุขภาพระดับอำเภอ/แลกเปลี่ยนซักถามข้อมูลเพิ่มเติม โดย ตัวแทนเครือข่ายระบบสุขภาพระดับอำเภอ

๐๘.๓๐ – ๑๔.๐๐ น. แบ่งทีมออกเป็น ๒ – ๓ ทีม (ตามความเหมาะสมของพื้นที่) โดยแต่ละทีม แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม เพื่อเก็บข้อมูล ได้แก่

ทีมที่ ๑ เก็บข้อมูลในโรงพยาบาล (มี ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ให้บริการ และเยี่ยมประชาชน)

กลุ่มที่ ๑: ผู้บริหาร CUP (คุยกับผู้บริหาร CUP แกนนำ CUP)

กลุ่มที่ ๒: ผู้ให้บริการ (คุยกับหัวหน้าฝ่ายที่เกี่ยวข้องในส่วนต่างๆของโรงพยาบาล และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ) และ คุยกับผู้ป่วย /ญาติที่มาใช้บริการในโรงพยาบาลและสังเกตการให้บริการ (ไม่เป็นทางการ)

กลุ่มที่ ๓ : เยี่ยมประชาชน (ลงชุมชน รอบๆ โรงพยาบาล หรือ PCU ของโรงพยาบาล (ถ้ามี))

ทีมที่ ๒ / ๓ ลงพื้นที่เก็บข้อมูลใน รพ.สต. ทีมละ ๑ แห่ง (มี ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้นำชุมชน และเยี่ยมประชาชน)

กลุ่มที่ ๑: ผู้บริหาร พูดคุยกับเจ้าหน้าที่ รพ.สต. (ผอ.รพ.สต. /เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง)

กลุ่มที่ ๒: ผู้นำชุมชน พูดคุยกับผู้นำชุมชน / ท้องถิ่น / อสม.

กลุ่มที่ ๓: เยี่ยมประชาชน พูดคุยกับชาวบ้าน, เยี่ยมผู้ป่วย, ญาติ, พระ, โรงเรียน และกลุ่มต่างๆในชุมชนที่เกี่ยวข้อง (ถ้ามี) แบบไม่เป็นทางการ

๑๔.๐๐ – ๑๘.๐๐ น. ณ ห้องประชุมโรงแรมที่พัก ประชุมทีมทั้งหมด แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลภายในกลุ่ม สะท้อนและเติมเต็มข้อมูลร่วมกัน

๑๘.๐๐ – ๒๐.๓๐ น. นำเสนอข้อมูลกลุ่มย่อย

วันที่ ๒ ของการเยี่ยมเสริมพลัง

๐๘.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ทีมต้องการ

๑๐.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. สรุบบันทึกที่ได้จากการเก็บของทุกทีม พร้อมเตรียมข้อมูลสะท้อนให้เครือข่ายระบบสุขภาพระดับอำเภอรับทราบผลการเยี่ยมเสริมพลัง โดย หัวหน้าทีมเยี่ยมเสริมพลัง

๑๓.๐๐ – ๑๕.๐๐ น. สรุบทบทเรียนและต่อยอดการขับเคลื่อนงานให้กับ

เครือข่ายระบบสุขภาพระดับอำเภอ โดย หัวหน้าทีมหรือตัวแทนทีมเยี่ยมเสริมพลัง
ประมาณ ๑๕.๐๐ น. เดินทางกลับ

หมายเหตุ : ลงเยี่ยมพื้นที่ระดับหลังคาเรือน จำนวนขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และในแต่ละทีมควรสรุป ให้
ข้อเสนอต่อยอดการพัฒนาเชิงคุณภาพให้กับพื้นที่ โดยอิงตามวิถี/บริบทที่เหมาะสมของพื้นที่
นั้นๆ

๑๓. ตัวอย่างแผนการเยี่ยมเสริมพลัง

แผนการเยี่ยมเสริมพลัง
เขตสุขภาพที่

วัน เดือน ปี	จังหวัด	อำเภอ	รายชื่อผู้เยี่ยม	หมายเหตุ

ผู้รายงาน ตำแหน่ง หน่วยงาน

วันที่ ๒๕๕๙

๑๔. แบบฟอร์มการรายงานผลการดำเนินงาน “การเยี่ยมเสริมพลัง”

จังหวัด	อำเภอ	ทุนที่ดี/สิ่งที่ควรชื่นชม	ข้อเสนอแนะ/ประเด็นโอกาสที่จะ ได้รับการพัฒนา	หลักฐานแนบ

ผู้รายงาน ตำแหน่ง หน่วยงาน

วันที่ ๒๕๕๙